

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS LEIDINYS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 12 (153)

1995 m. kovas

Kovo 25-ąją - žingsnis nuo savivalės į savivaldą. Neatsilikime. Nesuklupkime !

Kovo 11-osios proga: "Centro sajungos taurė"- "Tremtinio" komandai

*Centro sajungos lyderis R.Ozolas įteikia
taurę komandos kapitonui R.Butkui*

*"Tremtinio" komanda. Iš kairės (tupi): E.Sidaravičius, V.Sakalauskas, V.Ežerskas, V.Balsys, A.Džiugys; (stovi): E.Cižinauskas, R.Butkus, A.Grikštis, T.Lupeika, L.Bumbulis, V.Maciukevičius ir LPKTS pirmininkas A.Lukša
Justino PERMINO nuotraukos*

Penkiolika Lietuvos politinių partijų pateikė paraiškas dalyvauti Lietuvos politinių partijų krepšinio turnyre "Centro sajungos taurėi" laimėti. Pagal turnyro nuostatus komandos buvo suskirstytos į keturis pogrupius. Burtai lémė "Tremtinio" komandai susitikti su Konservatorių ir Krikščionių demokratų komandomis. Šias lengvai įveikęs, "Tremtinys" iškopė į ketvirtfinalį. Čia laimėti buvo jau sunkiau. Reikėjo įveikti Laisvės sąjungos sportininkus. Juos "Tremtinys" įveikė ne-

didele persvara.

Kovo 19-osios rytą, po atkaklios kovos buvo įveikta ir "Taučios pažanga". Po pietų laukė lemiamos varžybos taurėi laimėti. "Respublikonai" stojo narsiai nusiteikę ir neleido atsiplėsti pergalės taškais. Tik antram keliuniui prasidėjus, pavyko "Tremtinui" padidinti tašką persvarą ir išlaikyti ją iki rungtynių galio.

Nepralaimėjusi né vieną varžybą, "Tremtinio" komanda "Centro Sajungos" įsteigtame krepšinio tarp politinių partijų turnyre iškovojo garbingą 1-ąją

vieta.

Į mūsų komandą susibūrė jauni vyrai- ir LPKTS nariai ir politinių kalinių bei tremtinių vaikai, anūkai (rémėjai).

Didžiuojamės savo jaunaja karta, tikime, kad tai ne paskutinė pergalė, ir ne tik sporte! Džiaugiamės, kad mūsų gretos tai jauna ir tvirta ateitis. Žinome, kad ne tik sporto aikštėlėse, bet ir kasdieniniame gyvenime jie dirba mūsų Tėvynės labui! Sékmės jiem!

Antanas LUKŠA ir Valdemaras MACIUKЕVIČIUS

LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro M. Mikailos paaškinimas dėl Valstybės paramos represuotų asmenų žemomis

Vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės i.m. vasario 23d. pavedimą Nr.27-2109, ministerija išaiškina, kad valstybės parama, įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992m. sausio 11d. nutarimą Nr.19 "Dėl Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrižimo į Lietuvą bei aprūpinimo butais ir darbu Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos metmenų", numatyta teikti tiems grįžantiems į Lietuvą nuolat gyventi asmenims, kaip jie apibūdinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994m. rugpjūčio 27d. nutarime Nr.904.

Lietuvoje gimus represuotų asmenų vaikai, kartu su tėvais ištremti (pasitraukę) iš Tėvynės, išražomi reabilitacijos ar chyvine pažymėti (pažymėti aplie) traukimą (trėmimo sarašus) nepriklausomai nuo jų amžiaus trėmimo metu ir traktuojami kaip tremtiniai, o ne kaip tremtinių vaikai. Šių asmenų žemomis turėtų naujoti valstybės parama, numatyta teiktis grįžantių į Lietuvą nuolat gyventi represuotų asmenų žemomis.

"O kas uždirbs pensininkams duoną?"

Taip retoriškai paklausė Seimo narys, Nacionalinio saugumo komiteto pirmininkas Vytautas Petkevičius, vasario 27d. kalbėdamas per Lietuvos radiją. Jis dar pabėdojo, kad tokią "išlaikytinių" Lietuvos mažne trečdalį gyventojų.

Prof. V.Landsbergis, kalbėdamas kovo 4d. įvykusių Sajūdžio konferencijoje, pasakė: "Didysis Lietuvos išvogimas vyko ir tebevyksta vadinosios prihvatinacijos metodais, ypač ištobulintais nuo 1992 metų pabaigos. Čia, kaip niekur kitur, įteisintas įstatymu nesilaikymas. Apstulbome girdėdami Seime oficialius aiškinimus, kad jeigu įstatymas ignoruojamas ir apeinamas, tai jis, matote, nėra laužomas. Kitaip sakant, iškiškite savo įstatymą, o mes darome kaip mums geriau. Su tokia pažiūra ponų A.Brazauskų ir A.Sleževičiaus Vyriausybės, tyčia neindeksuojant valstybės turto, leidžiant paversti jį privačiu be įstatyminės privatizacijos, padaryta Lietuvai nuostolių nuo 8 iki 10 milijardų litų. Prisimindami palyginkime, kiek veidmingų ašarų buvo liejama, kad referendumui gali tekti išleisti net 4 milijonus litų, kuriuos būtų galima padalyti seneliams, pensininkams. Ašaros buvo liejamos, kadangi už vieną išlaidų litą būtų buvę galima išgelbėti du tūkstančius litų. Suvokdami ši grobystymą, galime geriau įvertinti ir demagogiją, ir tas krokodilo ašaras, kad Lietuvos biudžete nėra pinigų. Žinoma,

žmonės turėtų pripažinti ir savo nesusivokimą, kai teisė į referendumą galį gale buvo iškovota, ir jų kladinimą, raginant šiukštu nebalsuoti referendumė. Kas taip stengési, kad išgrobystumas liktų nesustabdytas, o korumpuota LDDP valdžia ir toliau nepažabota, yra gerai žinoma. Galbūt tą dažniau reikėtų priminti žmonėms, o ypač tiems, kurie skundžiasi, kad jų pajamos mažos, kad valdžia negali jems pridėti, padėti ar pakelti atlyginimus... Praėjusių metų pabaigoje Valstybės kontrolerius pateikė Seimui žinias apie du su puose milijardo nuostolių vien iš to trečdailio, kurių Valstybės kontrolė sugebėjo patikrinti".

Belieka padaryti keletą paprastų ir aiškių išvadų. Pirma, joks turtas neatsiranda savaime. Valstybės turtas buvo sukurtas jos gyventojų darbu. Antra, Valstybės turtą kūrė ir gausino dabartiniai pensininkai ir sukaupė jo pakankamai, kad be vargo ir pažeminimo užbaigtų gyvenimą tėvynėje. Trečia, pensininkams nereikia išmaldos, bet privalu atiduoti tai, ką jie užsidirbo. Ne jie kalti, kad turtas buvo atimtas, nusavintas, prichvatizuotas. Kaltininkus įvardijo ne tik Valstybės kontrolerius, ne tik Tėvynės Santaros vadovas, bet ir daugelis tariamai "valstybės išlaikomų" pensininkų seniai susivokė, iš kur eina blogio šaknys.

Edmundas SIMANAITIS

1995m. kovas

TREMINTINYS

Nr. 12 (153)

2

Pilielinė pareiga

Edmundo SIMANAICIUS
nuotraukaLPKTS Kauno skyriaus
rinkimų štabas

LPKTS Kauno skyrius rinkimuose į savivaldybės tarybą sudarė koaliciją su Tėvynės Sąjunga (LK). Tėvynės Sąjungos parengtoji veiksmų programa ir ūkio atgavimo planas atitinka mūsų Sąjungos nuostatas. Vykdant šią 38 punktų programą, nedidinant infliacijos, jau po 12-16 mėnesių Lietuvos žmonės galėtų gauti 420 Lt pensijas, vidutiniškai 1100 Lt atlyginimą ir nemažą kitų socialinių garantijų.

Suprantama, nepertvarkius teisinių savivaldybių pagrindų, visos programos neigyvendinsi, bet nuosekliai ir atkakliai dirbant galima įtvirtinti teisėtumą ir tvarką.

Dalyvauti rinkimuose - visų mūsų pilietinė pareiga!

Algirdas MARCINKENCIUS

Ko sieksime miesto taryboje

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos (LPKTS) Kauno skyrius pirmą kartą iškėlė savo kandidatus į Kauno miesto tarybą. Galė kilti klausimas, kodėl einame į rinkimus, ką siūlome, ko siekiame, su kuo eidami tikimės daugiau laimėti, kokia mūsų rinkimų programa?

Pirmiausia reikėtų trumpai aptarti per rinkimų kampaniją vykusius susirinkimus. Visur sale buvo pilnos žmonių, daugiausia - buvusių politinių kalinių, tremtinų ir jų šeimos narių, ko nepasakyti apie kitų politinių organizacijų rinkiminus susibūrimus. Tai rodo, kad atstovaujame aktyviausiai ir politiškai veržliai visuomenės dailai, kuriai visada rūpėjo tautos ir miesto ateitis. Didelis dėmesys kandidatams, keliams klausimai (kartais piktai, reiklūs, bet visada geranoriški) rodė, kad žmonės gerai supranta rinkimų svarbą. Tai įpareigoja, dėdina kandidato atsakomybę rinkėjui. Pagaliau išgirstejį klausimai paryškina ir papildo LPKTS rinkimų programą. Žmonės laukia didelių permanentų savivaldoje, o per ją - ir mūsų valstybę.

Keliame savo kandidatus, kad jie dorai atstovautų dešimtmiečiais paniekintiems Lietuvos žmonėms, apie kuriuos ilgai buvo nutylima arba šnekama tarsi pro sukastus dantis, kurie liko užmiršti nomenklaturinės piramidės. Grįžę iš gulagų ir tremties niekad nebuvu patogus nei sovietams, nei jų vietininkams. Jieims ir turta reikia grąžinti, ir miestuose apsigyventi reikia leisti. Bet tokį žmonių labai daug. Vien Kaune - apie dešimt procentų tremtų patyrusiu rinkėjų. Todėl galime tikėtis gauti 5 vietas miesto Taryboje, kurį pagal naujus įstatymus formuoja ma iš 41 nario (vietoj 90 šiuo metu). Ar pavyks tiek vietų gauti, priklausys nuo to, kaip seksis Tėvynės Sąjungai (Lietuvos konseruatoriams), su kuriais bendrai elinėme į rinkimus.

I jungtinį kandidatų sąrašą įėjina 46 žmonės, tarp jų 7 iš LPKTS. Tai politinių kalinių ir

tremtiniių vaikai, rezistencijos retnėjai, daugelis girmi tremtyje. Mūsų kandidatų eilės numeriai 3, 7, 10, 11, 17, 20, 23. Tai reiškia, kad jeigu mūsų koalicija laimėtų, pavyzdžiui, 23 vietas (iš 41) miesto Taryboje, visi mūsų kandidatai iš LPKTS būtų išrinkti. O jeigu Tėvynės Sąjunga ir LPKTS gaus 10 vietus, tik trys mūsų kandidatai taps miesto tarybos nariais.

Viskas priklausys nuo mūsų rinkėjų aktyvumo, nes pagal naujajį rinkimų įstatymą ne bendras rinkėjų skaičius, o atėjusieji balsuoti nulems miesto Tarybos sudėtį. Palinkėkime, kad sąrašas Nr.10 būtų laimingiausias, todėl braukime 10 numerį rinkimų buletene. Ir kitus paraginkime.

Ką mes siūlome? Kadangi, mūsų manymu, Tėvynės Sąjungos programa rinkimams į Kauno miesto savivaldybę yra aiški, įgyvendinama ir yra arčiausiai žmogaus, mes ją remiame. Tikimės, kad Tėvynės Sąjungos ir mūsų kandidatai, tapę miesto Tarybos nariais, žymiai pagerins savivaldybės padalinį darbą, savivalda tarnaus miesto gyventojui, kur kas greičiau bus sprendžiamai visi klausimai, bus ryžtingai atsisukta į žmogų, o ne į piramidės viršūnę. Juk ne paslapčia, kad dabartinė miesto valdžia daugiau yra piramidės vėtininkai nei miesto gyventojų valios vykydotojai. Argi daug gali pamatyti pro prabangaus automobilio langą? Ar gali išspręsti svarbius miestui reikalus keliaudamas iš vienos užsienio valstybės į kitą?

Tačiau, be Tėvynės Sąjungos programos, kurią remiame, mes turime saviąjį, kurią galima būtų trumpai nusakyti taip:

- krikščioniškoj dorovė,
- žmogaus orumo atkūrimas,
- tiesos ir teisingumo įtvirtinimas,
- darbas Tėvynės labui.

Atrodo, tai labai paprasti teiginiai, bet kaip sunkiai jie įgyvendinami! Todėl apie tai turime nuolatos kalbėti. Ir dėrbti kuo nuoširdžiau.

Žmogaus orumą daug kas žemino ir žemina, nes sovietmečiu buvo atmesta artimo meilės doktrina. Ar gali būti apgintas orumas žmogaus virtusio vergu prieš darbdavį, nes jo neglina net profsąjungos, nei kitos institucijos. Juk buvusiu komjaunuolių valdomi koncernai išmetė tūkstančius žmonių į gatves, o neturinčios pinigų savivaldybės turi juos (bedarbius) remti. Tuo tarpu nauji mili Joneriai su moterimis važiuoja sutikti Naujųjų metų Paryžiu. Ar čia gali kalbėti apie kokią artimo meilę? Komunistų partija ir Vyriausybė mokė tik įsakymus vykdyti, o blogai vykdžiusius baudė, šaudė. Veikė partinės ir kitokios kontrolės. Didžiausia valdovė buvo baimė. Komjaunuolių nemoekė, kas yra artimo meilė.

Todėl privalome per savivaldybes, per jų struktūras atsigrežti į žmogų būtiną įginti spaudžiant piramidę arba į išklubinant. Nors Tautos pažanga, LDDP, kitos turtinges pėdės naujomis taryboms stūlo neužsiminėti politika, o tik valyti gatves, mūsų kandidatai dalyvaus politikoje, įtvirtindami mieste žmogaus teises, teisingumą ir europinę demokratiją.

Dar noriu pasakyti vieną svarbų dalyką į Kauno miesto tarybą išrinktieji LPKTS kandidatai sieks įgyvendinti Kauno miesto tarybos 1994 li 24 sprendimą Nr.75 "Dėl politinių kalinių ir tremtinų problemų sprendimo Kaune", surengti sėkminges rezistencijos kovą ir genocido aukų paminklo sukūrimo konkursą. Jau parengti konkurso nuostatai, netrukus bus paskelbtas konkursas. Duok Dieve, kad naujai išrinktoji miesto Taryba būtų palanki tokio paminklo pastatymui Kaune. Labai reikėtų birželio 14d. padėti kertini paminklo akmens. O kad taip būtų. 10-asis sąrašas turi surinkti kuo daugiau balsų. Palinkėkime mūsų rinkėjams sėkmę!

Arimantas DRAGŪNEVIČIUS,
LPKTS kandidatas į Kauno
miesto tarybos narius

Trumpai apie įvykius

■ Seimo narys Algirdas Patackas gražino prezidentūrai A.Brazauskui dovaną - knygą "Lietuvos prezentai", paaiškindamas, kad "jžvelgia joje samoningą istorijos klastojimą". Knijoje visiškai nutylėtas dvejų metų metu atgautos neprikausomybės laikotarpis, kai Lietuvos valstybės vadovu buvo prof. Vytautas Landsbergis. "Ar kuklu, nebaigus kadencijos, išsirašyt į istorines asmenybes, į knygos viršelį", - rašo A.Patackas primindamas Prezidentui galimybę "šitai pataisyti, tuo būdu išsklytant virš partinės tuštystės".

■ Kovo 17d. darbininkų Sąjunga, jungianti per 120 tūkstančių narių, prie Vyriausybės rūmų surengė mitingą. Tai buvo praėjusiais metais organizuotas protesto akcijos "Duonos, darbo, teisės" tēsinys. Mitinge buvo kritikuojama Vyriausybės ekonomikos politika, nes padėtis nei gamybos, nei socialinėje srityje negerėja, o atvirkščiai - blogėja. Buvo renkamos aukos po vieną centą Premjerui A.Sleževičiui už įžeistą garbę ir orumą. Pensininkai noriai aukojo, tik reikalavo pakenčiamų pensijų ir sumažinti mokesčius už komunalines paslaugas. Po to mitingo dalyviai nužygiavo prie Seimo rūmų, apsistumdė su policijos vyru kai kurie lėlių su lentelėmis. Jų užrašai verti atskiro studijos.

■ Spaudoje paskelbta žinia apie Sovietų Sąjungos oro desantininkų kariuomenės vado pavaduotojo generolo leitenanto Osvaldo Piakauskio mirtį. Šis sovietų generolas buvo vienas svarbiausių organizatorų ir vykdytojų Maskvoje parašyto scenarijus, siekiant nuversti teisėtą Lietuvos Respublikos valdžią 1990 metų sausio mėnesį. Tų metų kovo 6 d. jis kartu su savo tiesioginiu viršininku desantinės kariuomenės vadu Ačalovu, sovietų armijos štabo viršininku Moisiejevu ir grupė karininkų nusileido Gaižiūnų aerodrome netoli Ruklos, kur buvo dislokuota aviadesantinė komojoji divizija.

■ "Lietuvos aidas" kovo 18 dienos numeryje įdėjo R.Baškio žinutę apie "antruosius Tuskulėnus" Vilniuje. Tai buvusios liuterionų reformatų kapinės prie Kalinausko ir Daukanto gatvių. "Ten nuo pat pirmųjų antrosios bolševikinės okupacijos mėnesių čekistai naktimis užkasinėdavo nužudytuosius KGB rūmuose. Čekistai čia drąsiai galėdavo užkasinėti savo aukas, nes už rytinės kapinių tvoros gyveno aukščiausiai kolaborantų vadai, kuriuos stropiai sau gojo". Ten pradėjus statyti profsąjungų rūmus, kapinės buvo sunaikintos", - rašoma žinutėje. Politiniai kaliniai ir tremtiniai turėtų šito niekada nepamiršti, dalyvaudami Profsąjungų rūmuose vykstančiuose renginiuose.

■ Kovo 20d. į Vilnių atvyko Estijos gynybos pajėgų vadas gen. majoras A.Einselns, Latvijos kariuomenės vadas pulkininkas J.Dalbinis. Svečiai kartu su Lietuvos kariuomenės vadu generolu J.Andriškevičiumi svarstė Baltijos šalių karinio bendradarbiavimo reikalus, aptarė karinę ir politinę padėtį Baltijos regione.

■ Interfaksas praneša, kad Čečénijoje pradėti formuoti "mirtininkų batalionai". Leidimą juos formuoti prezidentui Dž.Dudajevui davé čečėnų tautos kongresas, įvykęs kovo 10d. Šali miesto mečetėje. Kongreso pavedimu kovotojų, užsirašiusių į mirtininkų batalioną, vardai, dar jiems gyviems esant, išrašomi į "Žuvusiųjų už Čečénijos laisvę ir neprikausomybę" sąrašą.

Kovo 19d. Rusijos okupacinė baudžiamoji kariuomenė pradėjo intensyviai pulti Šali, Arguno ir Guidermeso miestus. Kolonijiniame kare aktyviai veikia karo aviacija. Atakos ir bombardavimai truko 12 valandų. Tuo pačiu metu Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacijos (ESBO) delegacija trečią kartą megina derėtis su Kremliumi dėl "taikaus konflikto sureguliavimo".

Maskvos tikslas - bet kokia kaina "suregulioti" konfliktą iki pompastiško "išvaduotojų" pergalės parodo Raudonojoje aikštėje gegužės 9d.

■ Kovo 18d. Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjunga surengė trečiąjį suvažiavimą Vilniuje. Šioje organizacijoje, be krašto apsaugos savanorių, šaulių, vienijasi ir politiniai kaliniai, partizanai, dalyvavę mūsų kariuomenės atkūrimė 1990-1991 metais. Sąjungos veiklos ataskaitą padarė Centro valdybos narys V.Bartasiūnas. Jis kritiškai atsiliepė apie Prezidento A.Brazauskio vizitą į Izraelį, teigdamas, kad jie Lietuvos saugumas nesuras "žydų, šaudžiusių lietuvius", tai juos išaiškins kūrėjų savanorių sąjunga. Suvažiavime dalyvavo prof. V.Landsbergis, monsinj. A.Svarinskas, KAM sekretorius plk. J.Gečas, SKAT vadas plk.ltn. A.Pocius.

Savanorio kūrėjų ženklielais apdovanota grupė žmonių, tarp jų prof. V.Landsbergis, monsinj. A.Svarinskas, partizanai plk.ltn. J.Petraška, L.Simutis, A.Petrusevičius, A.Kentra, S.Kajokas ir kiti.

Parengė Edmundas SIMANAITS

Buvusiuose KGB rūmuose

VILNIUS. Kovo 12d. vilniečiai susitiko su Seimo nariais A.Endriukaičiu, B.Gajausku ir kandidatais į Vilniaus miesto savivaldybę P.Musteikiu, J.Kaminskaite, J.Kalėdiene ir V.Čereška.

Seimo narys A.Endriukaitis pasakoję apie Rusijos prezidento B.Jelcino vykdomą čečėnų tautos genocidą ir JAV prezidento B.Klintono, Anglijos premjero Dž.Meidžoro nuolaidžiavimą Rusijai. Tokia Vakarų valstybių politika mažoms Baltijos valstybėms nieko gero nežada.

Seimo narys B.Gajauskas priminė KGB archyvus, iš kurių matyt ir nuskalstama žydų kolaborantų veikla pokario metais, ir atsakė į klausimus.

Kandidatas į Vilniaus savivaldybę P.Musteikis trumpai nuvietė Sandoros koalicijos programą.

Stasys ŽUKAS

Baisiausia - kurti ir akla tyla

Kovo 12d. Čečėnijos Respublikos Ičkeitių prezidentas Dž.Dudajevas kreipėsi į pasaulio bendruomenę, pasaulio tautas, į visų šalių vyriausybes ir parlamentus, prašydamas "neatidėliotino ir tiesaus atsakymo dėl konkrečios pagalbos arba atsisakymo suteikti tokią pagalbą". Šiam renginiui buvo panaudota dokumente rašoma:

Penktą mėnesį nematytais žauriai Rusija naikina čečėnų tautą, ciniškai visam pasaulyliui demonstruodama žmonių neapykantos politiką ir "rusizmo" ideologiją. Šiandien, kai bedileviška, išprotėjusi, išsituosi iš pykčio ir neapykantos tautomis Rusijos politinė, ideologinė ir karo maština užgriuoja mažą tautą, kurios teritorija SSRS žemėlapys je randa su mikroskopu, pasailio visuomenė laiko galimų ir priimtinu ne tik neišesti pagalbos rankos, bet net nepadėti kenčiantiems duonos kąsniai ar medikamentais. Ir nors mes neturime kuo atsakyti į Rusijos milžiniškų griaunačių jėgų karo technikos salves, jos mums nebaisios. Mes ginamės plikomis rankomis ir įgimtomi tautos dvasios jėgomis. Kur kas baisesnė kurti ir akla tyla pasailio vyriausyblių ir tautų, į kurių ramų gyvenimą bet kuriuo metu gali išsiveržti "rusizmas". Geriausiu atveju į klaikų pagalbos šauksmą pasaulis atsakys apgailetinu visuomeniniu kvietimu būti nuolankiemis, o agresoriui nutraukti prievertą. Į Jungtinę Tautą ESBO, vyriausyblių, parlamentų, pasailio bendrijų, tautų pareiškimus ir protestus ir galiusiai NATO reikalavimą nutrauktį žmonių žudynes, Rusija atsako dar stipresnėmis ugnies salvėmis, nušluodama nuo žemės paviršiaus naujas miestus, gyventojetes, žmonių kurtas per šimtmecius, sunaikindama dešimtis tūkstančių beginkilių gyventojų.

1947m. rugpjūčio 20d. Lietuvos katalikai iš okupuotos Lietuvos pastūntė laišką Šventajam Tėvui, kurį į Vakarus nugalėjo legendinis partizanas Juozas Lukša-Daumantas ir Audronis. Jame buvo ir tokie žodžiai: "Iš mūsų atėmė ne tik žemę, namus, sunaikino miestus, vienkiemius, bet atėmė ir minties laisvę, protavimą... Mes dažnai klausame, kur dingo kultūringo pasailio tautos, kur šimtai milijonų pasailio krikščionių? Ar nebéra pa-

IŠ SEIMO IR VYRIAUSYBĖS RŪMŲ

Parengė Edmundas SIMANAITIS

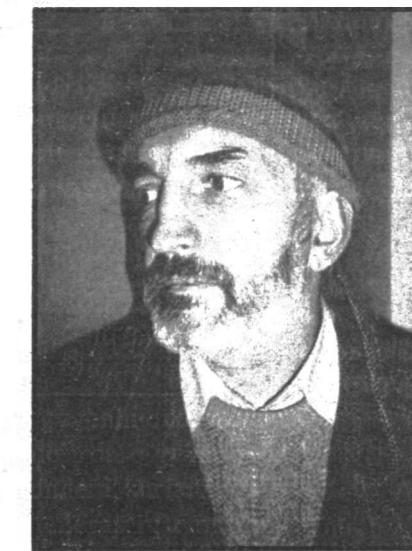
Naciai draudė gelbeti žydų vaikus, o čečėnų...?

Seimo narė V.Aleknaitė ir Lietuvos moterų lygos pirmininkė habil. dr. O.Voverienė parašė Prezidentui, Premjerui ir Seimo pirmininkui raštą dėl Čečėnijos vaikų našlaičių, "atsidūrusių ties bado ir mirties riba", prieglobščio Lietuvos: "Čečėnų motinos kreipėsi į Lietuvos moteris; prašydamos laikinai priglausti karro iškamuotus vaikus. Tuo išreiškiamas didis pasitikėjimas mūsų demokratiška valstybe ir jos žmonėmis. Su viltimi kreipiamės į Lietuvos valstybės vadovus, prašydamos parodyti mūsų šalies žmoniškumą, paskirti nors kuri sanatorinį ar panašų pastatą laikinam Čečėnijos vaikų prieglobščiui". A.Šleževičius į tai atsakė, kad negali imtis atsakomybės už čečėnų vaikus, nes ir Lietuvoje yra 20 tūkstančių našlaičių, deja, nėra lėšų.

Kovo 15d. spaudos konferencijoje prof. V.Landsbergis taip komentavo šią opią problemą: "Klausimas yra gilesnis ir esmingesnis. Štai kai kas sako, kad nėra įstatyminės bazės, ir todėl reikia laikytis įstatymų, ir labai blogai, kai Seimo nariai ragina laužyti įstatymus. Kaip galima laužyti įstatymus, kurių nėra? Tai

demagogija. ... Seimo narys A.Patackas atsakė labai aštriai ir labai tiksliai iš Seimo tribūnos (nežinau, ar tuo metu buvo salėje žurnalistų). Jis pasakė, kad naciai draudė gelbeti žydų vaikus, o dabar saviskai draudžia gelbeti čečėnų vaikus. Is tikrujų, jei skėsta žmogus, ar pagalbą suteikti reikia įstatymo? Jeigu vaikai miršta, ar reikia įstatymo, kuris galbūt atsiras po kelių mėnesių? Tokia argumentacija nenuoširdi ir demagogiška. Galbūt politinis sprendimas yra, kuris LDDP nepajėgia padaryti, arba poras Šleževičius blokuoja tą reikalą. Vyriausybė... šis reikalus neturėtų būti užmirštas, nes yra organizacijų, yra partijų, tiesiog šeimų, kurios sutinka priglausti tuos vaikus".

Prezidentas A.Brazauskas, kalbėdamas per radiją kovo 20d., neneigė galimybės suteikti humanitarinę pagalbą žuvantiems čečėnų vaikams, tačiau "mes gi žinom, kad vaikų našuose vieną vaiką išlaikyti kainuoja maždaug 1000 litų per mėnesį; tegul Seimas peržiūri biudžeto įstatymą, su-

Seimo narys A.Patackas
Edmundo SIMANAIČIO
nuotrauka

randa lėšų, ir neužmirškite, kad 20 tūkstančių našlaičių yra Lietuvoje, ir jie ne taip jau gerai gyvena... ir vien tiktais matyt užsienio politiką, kaip ambicijų reikalą, nematant viso kito, man atrodo, labai neperspektyvą".

Kur dėl Rusijos valdžios jau "nurašytiems" čečėnų našlaičiams?

Partijos manevras nepanašus į atgailą

Visuomenę tebejaudina Premjero ir Prezidento neparengti iš anksto ir nesuprantamai skubūs atgailos vizitai į Izraelį ir vieši atsiprašymai žydų tautos už nacių piktadarystes okupuotoje Lietuvoje. Prieštaringai vertinamas ir po to išsakytas "kompensuojančis" Seimo pirmininko Č.Juršėno atsiprašymas, ši karta - jau lietuvių tautos. Ši Č.Juršėno politinių žingsnių taip komentavo Opozicijos lyderis prof. V.Landsbergis:

Man pasirodė, kad tai panašu į atvejį, kai žmogus, apiplėšęs kitą, pavertęs jį elgetą, dabar duoda jam dešimt centų ir atsiprašo už skirti. Tai visiškai netolygūs dalykai. Jeigu LKP ar bent jos vadovybė iš tikrujų jautė savo kaltę ir norėjo atsiprašyti tautos, tai turėjo likviduoti, turėjo save paleisti. Tai buvo svarstoma ir prieš suvažiavimą, kai buvo keičiamas partijos pavadinimas. Tačiau Liudvikas Sabutis ir labai kategoriškai reikalavo, kad partija likviduotys ir tokiu būdu iš tikrujų parodytų gerą valią, jei iš tikrujų nuoširdžiai jaučiasi kalta kaip organizacija. Kadangi tai siūlė L.Sabutis, jam iki šiol keršijama. Individuali atgaila yra tam tikra išeitis, ir daugelis žmonių tą padarė paprasčiausiai mesdami bilietus ir išeidami iš tos partijos. Gal nevėlu ir kitiems tą padaryti, bet ponas Juršėnas to nepadarė ir šiandien to nedaro. Tokie manevrai neatrodė nuoširdūs ir panašūs į kokį nors atgailą. Bet politiškai tai įdomu ir reikšminga. Matau, jog tai yra atsakas į tam tikrus priekaištus, pasigirdusius visuomenėje ir spaudoje dėl to, kad Lietuvos Prezidentas atsiprašė žydų tautos, o iš partijos pusės savo tautos atžvilgiu- joko atsiprašymo. Ir nors ponas Brazauskas pasakė, kad nėra reikalo atsiprašyti savo tautos, tačiau ponas Juršėnas tokį reikalą suvokė arba su kuo dėl to pasitarė. Informacija plaukia labai prieštaringa. Ponas Č.Juršėnas sako, kad tai jo asmeninis sprendimas, o čia pat ponai Šleževičius ir Kirkilas Kalba, kad partija įgalioja Juršeną tą pasakyti. Sumaištis ir neaišku, kas meluoja... Formaliai vertinant išsiskiria ponas Brazauskas ir ponas Juršėno pozicijos. Verta panagrinėti, ar čia ponas Brazauskas klaidų koregavimas, ar stojimas į tam tikrą principinę moralinę konfrontaciją? Politinis faktas- du aukščiausiai valstybės pareigūnai skirtingai atsakę į visuomenės išskeltą Klausimą- o kas iš jūsų partijos atsiprašė lietuvių tautos?.. Tai galima nagrinėti ir kaip tam tikrą politinį vyksmą LDDP viduje. Galbūt ten žmonės jaučia, kad yra susikompromitavę ir nori gauti kokių nors dividendų artėjant Seimo rinkimams, gal tai mažas éjimas prieš savivaldybių rinkimus. Tai, be abejų, tėsis. Jei ponas Juršėnas pasakė tai padarės partijos narių vardu, tai turi būti patvirtinta partijos. Atsiprašymas anoniminių partijos narių yardu nieko nesako. Tai tuščias dalykas.

saulių teisybės mylėtojų, didžių žmonių? Ar je nežino, kaip naikinami broliai ir seserys krikščionys?"

Ta pati agresyvi milžiniška, pasauli šiurpinanti jėga, tokia pat kova už laisvę ir egzistenciją savo žemėje, toks pat širdžių veriantis pasailio pagalbos

maldaujančių balsas ir tokia pat kurti pasailio tyla.

Štai kodėl aplie Čečėniją, reikia ne tyli, o garsiai šaukti, reikalauti jai paramos kovojančių už teisę išlikti.

Teodoras ČIAPAS

Bernatonio buldozeris

Seime

Kovo 14d. Seimas svarstė rezoliucijos dėl politinės paramos Čečėnijai projektą. Posėdžiuo pirmininkavęs J.Bernatonis, aiškiai nenorėdamas, kad projeketas būtų svarstomas, nepaisydamas Seimo narių nuomonės, posėdį nutraukė. Tokiu pirmininko elgesiu pasipiktino ne tik Opozicijos nariai, bet ir dalis kairiosios pusės Seimo narių. Pasisitarus buvo sudaryta grupė, kuriai pavesta pradėti interpeliacijos J.Bernatonui procesą.

Dar nepamirštas skandalinis vasario 2d. posėdis, kada posėdžiuo pirmininkavęs J.Bernatonis įžiliomis manipuliacijomis irgi sukėlė pasipiktinimą. Seimo narys A.Endriukaitis prieš tokią savivalę protestavo labai ryžtingai. Jo elgesį Seimas svarstė beveik keturias valandas trukusime uždarame posėdyje. Kalėjo danguai nei 40 Seimo narių. "Kairioji dauguma nubalsavo manę pašalinti iš posėdžių salės, o J.Bernatonis, kai aš savo noru neįšėjau iš salės, bausmę padidino iki 5 posėdžių. Aš, žinoma, nejaučiau kaltės, o iškviesta sargyba, manė, kad Seimo nario išnešti iš salės gal ir nebūtina... B.Genzelis siūlė J.Bernatonui atsitydinti. Prisimenant konflikto dingstį- balsavimą iki pergalės pabaigos- reikia žinoti, kad kiekvieno kantrybė turi ribas, ir ateina tokis momentas, kai tai suprantama kaip pažeminimas, pasityciojimas, ir todėl kyla maištas. Neįmanoma visus Seimo statuto pažeidimus fiksuoti raštu. Pagal tvarką reikia kreiptis į Etikos ir procedūrų komisiją, bet ši nėra reagavusi vien į mano 1994m. gegužės 10d. gruodžio 13d. ir 1995m. sausio 23d. penkiolikos Seimo narių pareiškimus. Apskritai bjauriai atrodo, kai pirmininkaujantis, remdamasis dauguma, daro savavaliskus sprendimus dėl klausimų svarstyti ar nesvarstyti, atidėjimui posėdžių laiką pratęsimo- samprotauja A.Endriukaitis.

Kai Seimo pirmininkas Č.Juršėnas toleruoja sovietmečio rajkomu sekretorių lygmens vadovavimo "demokratiją" ir stilių Seime, belieka tik stebėtis- kodėl? Ar tai naivus mėginimas sutramdyti "nepaklusniuosius" Seimo narius, ar samoningas noras palaikti dirbtinę įtampą Parlamente, manant, kad šitaip bus lengva su kompromituoti Opoziciją?

1995m. kovas

TREMINTINYS

Nr. 12 (153)

4

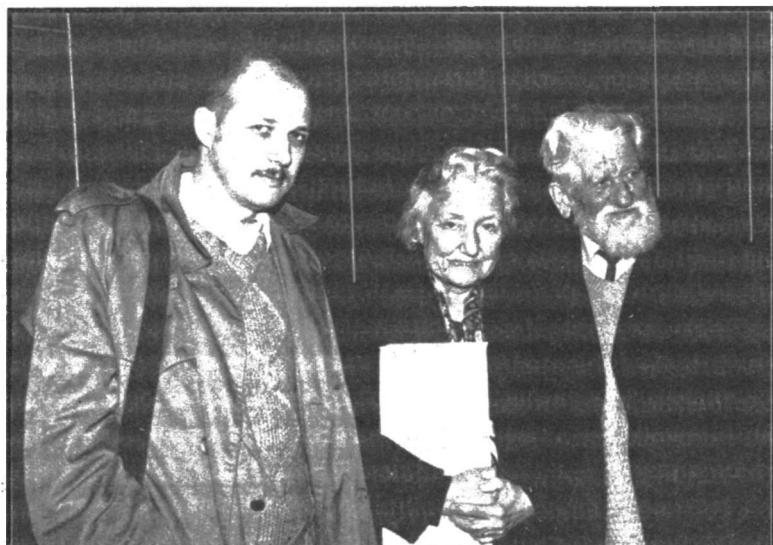
"Baladė apie Daumantą"

Žinia, kad prof. V. Landsbergio sūnus Vytautas sukūrė kino filmą apie legendinį Lietu-

"bandito", kitiems "didvyrio". Jo paveikslą jis kuria ne istoriko tyrinėtojo ar vaidybinio patrioto, o

liojamas atsakyti, kad jis nebijoju už Tėvynę žuti, kol pagaliau nuoširdžiai atsako: vienas bijočiai imti ginklą, kovoti. Ir bijočiai mirti. Kažkur prabėgom šméksteli Juozo Lukšos-Daumanto gimnazijos durys, vienas kitas vaikiškas veidelis, žvelgiantis į savo apylinkės buvusio partizano nuotrauką, net prajuokina vienas kitas archyvinis "Tarybų Lietuvos" kino žurnalo kadras, kol pagaliau, kad ir be literatūrinės ir vizualinės dramaturgijos impulso, tampa filmo kūrėjo bendrininku, imi žiūrēti į tuos, kurie tiesiogiai bendravo su Daumantu, kartu dalyvavo Lietuvai tragiškiausiuose, dramatiškiausiuose istoriniuose įvykiuose.

Lyg ir nieko bendrasu Lietuva neturinčioje aplinkoje, JAV gyvena Juozo Lukšos-Daumanto žmona Nijolė Braženaitė-Lukšienė. Švedijoje - Juozas Pajaujis-Janonis, tačiau toji aplinka ir jų atsiminimai atskleidžia, kokius ryšius Daumantas buvo užmezgęs Lietuvos laisvės reikalui užsienyje, koks Lietuvos ilgesys kankina

V. V. Landsbergis, N. Braženaitė-Lukšienė, J. Pajaujis

vos partizanų vadą Juozą Lukšą-Daumantą, tuoju pat sukvietė kauniečius į jo premjerą.

paprasčiausiu gatvės išminties principu - "kokie tavo draugai, toks ir tu pats". Bet tai nereiškia,

kad filme yra nors vienas drastiškas vaizdas ar ausi rėžiantis garsas. Anaiptol, viskas harmoninga, kantrai po mažiausią

trupinėli

Šankstinė opinija iš dalies pasitvirtino - filmas įdomus. Išlaikytas klasikinis baladės žanras, kurio Lietuvos kinas dar neturi. Lyrinis epinis pasakoja apie tragiškus istorinius įvykius ir jų herojus paveikslas taip pat sukurta kiek kitaip, nei įprasta. Bet paprastam žiūrovui rūpi ne "kaip rodo", o "kā rodo".

Nerodo, ponai, šis Vytautas Landsbergis herojus - vieniems

sulipdyta į apibendrinančią lyri- nę visumą. Apie ką filmas - suvoki tik pamatej į iki pabaigos.

Berniukas rudens arime ant atverstos vagos šméklelę lipdo, lyg kad akklasis tavo veidą lipdytų. Akmenėliais akis ir dantis pažymėjės, jis nutolsta, nepalikęs tau supratimo apie save, kodėl dabar jo vaizduotėje toks veidas iškilo. Kiek vėliau vaiposi mokinukas, kažkieno vi-

kurie juos trémė, kankino, šaudė. Ar daugiau kur nors pasaulioje žudikas labiau gerbiamas už jo auką? Mūsų dabartineje Lietuvoje viskas įmanoma.

Skundžiasi kalbėtojai iš LDDP, kad tauta nyksta. O dėl ko? Įmonės, fabrikai uždaromi, daugėja bedarbių, žemės ūkis nuskurdintas, sužlugdyti privatus ūkiai, mažėja gimstamumas, pardavinėjami vaikai, smunka moralė, klesti girtuoklytė ir prostitucija, bet apie tai LDDP kandidatai nekalba.

Susimąstyti yra dėl ko. Ką rinksime? Ar tuos, kurie 50 metų engė Lietuvą, o šiandien vėja plėšia, kraunasi turta, ar už savus brolius - buvusius tremtinius ir politinius kalinius, pasipriešinimo dalyvius?

Kęstutis BALČIŪNAS
Kaunas

išeivius. Užuot dramatizavusi savo likimą, kad Daumantas turėjodvimi- limąsias (Lietuvą ir ja), Nijolė pačias gražiausiais žo-

džiais kalba apie vyra, kuris posavaitės vedybinio gyvenimo ją palieka dėl kitos mylimosios - išvyksta į Lietuvą ir, per išdavikų pinkles patekę į priešrankas, žuva.

Filme vyksta "laboratorinis"

K. Širvys

kaitų su juo suvedimo aplinka. Ant liepto galo stovi televizorių Daumanto brolis Antanas, žmona Nijolė, buvęs partizanų desantininkas Klemensas Širvys-Sakalas, BDPS LLKS atstovas Švedijoje Juozas Pajaujis-Janonis žiūri TV "Kranto" laidą, kurioje išdavikas Jonas Kukauskas, priremtas Juozas Pajaujo, bando irodyti savo nekaltumą. Jie nelieja įtūžio, negrasina kerštu, jie beveik nesigilina į tai, kad J. Kukauskas sako, jog kalio cianido ampule nesuveikė. Jie sėdi ant liepto prie ilgo balto stalo vakare su

žvake iš tarytum atlaidžiai žiūri į J. Kukauską, besiaiskinančią televizoriuje. Iš jo kalbėjimo peršasi tik viena išvada - kad J. Kukauskas labai norėjo ir nori gyventi. Lyg to ir negirdėdama, staiga Nijolė prabyla, kad Juozas Lukša-Daumantas niekada nesvajojo mirti, labai norėjo gyventi. Jis niekada nėjo už mirtį, visada užgyvenimą.

Skrenda, kyla aukštai meilės Lietuvai Daumanto laiškas; ryta, vakara, dieną, vasarą - saulės nušviestas, rudenį - lietaus plakamas, žiemą - šerkšnu apsklojės, stovi kryžius pamirkėje, kur draugo išduotas Daumantas žuvo.

Vanda PODERYTĖ

Berniukas

Kaip Vašingtonas padeda Maskvai

Čečenija gali tapti Amerikos moralinės reputacijos kapu. Visada Amerika labiau už viską remė laisvę ir žmogaus teises. Pasaulis žinojo, kad negalėdama pagelbėti tesiologai, Amerika bent jau paramė kitų laisvės siekius. Tibeto gyventojai kurda jaučia tai šiandieną, vengrai, lenkai patyrė tai vakar.

Dabar, kai be jėgiai čečenai skaldomi į šipilius už tai, kad kovoja dėl nepriklausomybės, Amerika ne tik abejinga, bet ir jos oficialus kalbėtojas šmetžia aukas ir teisina agresiją. To nickada nebuvo šalies istorijoje.

JAV Valstybės Departamento ir Baltųjų Rūmų linija iš esmės sutampa su oficialiai Rusijos versija. Pasak jos, ant kortos pastatyti įstatymai ir tvarka. Tai turi būti atkurta, o Rusija - išsaugota.

Neskelbiama, kad Rusijos meginiamas destabilizuoti padėti Čečenijos, samdant plėšikus ir užsimaskavusių rusus, sužlugos, pamiršta tragiska Čečenijos istorija, ilga čečenų kova už nepriklausomybę ir prieš 50 metų vykdytas genocidas.

Amerikos draugai Europoje ryžtasi kalbėti. Švedijos užsienio reikalų ministras pasakė: "Tai, kas vyksta Čečenijos, yra nepriimtina". Vokietijos užsienio reikalų ministras apgailestavo dėl neproporcingo Rusijos akcijos išsiplėtimo, o kanclerio Helmuto Kollio užsienio politikos ekspertas pasmerkė Rusijos žmogaus teisių pažeidimus Čečenijos ir įspėjo, jog Rusija gali prarasti savo ryšius su Vakarais. Net Ukraina išreiškė susirūpinimą. Tylėjimu JAV administracija daro gėdą Amerikai.

Ištraukų iš "New York Post" vertimas Zbignev BŽEZINSKI

Ko LDDP-iečiai skundžiasi

LDDP kandidatai per radiją ir televiziją vis žada, kad laimėj rinkimus į vietines tarybas, daug nuveiksią gerindami mūsus, rinkėjų gyvenimą. Noriu pakomentuoti kai kurių neokomunistų "pažadus". Per televiziją klaipėdiškė L. Petraitienė kalba apie žmonių varinėjimą iš kabineto į kabinetą, biurokratizmo klestėjimą. Jos žodžiai, laimėjus neokomunistams, to nebūtų. Noriu paklausti L. Petraitienė - ar ne LDDP atstovai sėdi tuose kabinetuose? L. Petraitienė žada padaryti daug gero žmonėms, bet ar per du valdymo metus jos draugai daug padarė? Tieša, padarė nemažai, bet tik sau ir savo artimiesiems...

J. Mackevičienė iš Plungės, be kita ko, sako, kad reikia gerinti

policijos darbą. O kodėl dabar niekas to nedaro? Ar ne todėl, kad policijoje irgi dauguma "buvisiujių". Vadinas, jei valdžioje liks neokomunistai, padėtis nepasikeis. Dar ji sielvartauja, kad grobstomas biudžetas. O kieno rankose jis yra? Ar ne LDDP?

S. Muižė teisingai sako, kad mokytojams dirbtį trukdo buitiniai reikalai. Tik kodėl jis nutylėjo, kad dabartinė valdžia, nesuranda lėšų mokytojų algoms, mokyklų išlaikymui. Valdžios vyru algų nepalyginsi su mokytojų, medikų, kultūros darbuotojų atlyginimais ar pensijomis.

Nepriklausomoje Lietuvos dirbanti "šeimos galva" išlaikydavo visą šeimą, o šiandien kas tai pajégia? Tremtinių ir politinių kalinių pensijos mažesnės už tų,

1995m. kovas

TREMINTINYS

Nr. 12 (153)

5

UŽSVERMEČIAI DAME GOMEZ

Lietuvos politikos fasadas ir kas slepiasi už jo

Metiniame pranešime palietais santykiai su Rusija temą, A.Brazauskas pripažino, kad pernai svarbių pokyčių čia nebūta. Karinio tranzito problemos sureguliavimą Prezidentas vertino kaip sugebėjimą civilizuotai ir konstruktyviai rasti abiems pusėm naudingą kompromisą. Tačiau jis pažymėjo, jog įvykiai Čečėnijoje padėdė, kad Rusijoje galimi dideli suskrėtimai, kad jos politika sunkiai prognozuojama. "Mes turime būti labiau pasirengę galimiems pakitimams Rusijos politikoje, mes privalome reaguoti į Rusijos politinių jėgų veiksmus, tačiau turime matyti ir Rusijos demokratines reformas bei jos šalininkus", sakė jis.

Tėvynės Sajungos (Lietuvos konservatoriu) pirmininkas V.Landsbergis, kalbėdamas apie Lietuvos saugumo problemas, teigė, jog nepaisant Prezidento konstatavimų apie grësmingus politikos pokyčius Rusijoje ir "Čečėnijos tragediją", Lietuvos valdžia nedarė nėko, kad pasirengtų analogiškiems išmëginimams. Pasak profesoriaus, užuot stiprinusi saugumą, sudariusi taktinius ir strateginius planus bei pasirūpinusi ginkluote, pernai Lietu-

vos kariuomenė neįsigijo nėko, jis dislokuota ne ten, kur reikėtų, kariuomenei sumažintas biudžetas, tačiau net ir šiu lėšų sausio mėnesį tebuvo skirta 60 proc., sunaikinta "Vyčio" įmonė, kuri galėjo gaminti ne tik ginkluotę ir amuniciją, bet teikiti ir ekonominę naudą.

Rusijos spaudoje pažymima, kad Rusijos užsienio reikalų ministerijos vertinimu, paliginti su kitomis Baltijos valstybėmis, geriausiai Rusijos santykiai klostosi kaip tik su Viliūniu. Todėl būtent nuo Lietuvos tikimasi pradeti reintegracinių procesų atnaujinimą. Laikraštis "Kommersant-daily" po A.Brazausko kalbos išreiškė nuomonę, jog užsienio reikalų ministriui A.Kozyrevui nesenai Alma Atoje vykusiame NVS šalių vadovų pasitarime patikėta užduotis įtraukti Baltijos valstybes į bendrą NVS priešlektuvinės gynybos sistemą, nebus tokia paprasta.

Kiek didesnės įtakos abiejų šalių santykiams gali turėti principinis premjerų susitarimas dėl vyriausybino, prekybinio, ekonominio, moksliinio-techninio ir kultūrinio bendradarbiavimo komisijos sudarymo. Panašias komisijas prieš suderinant bendrą integracinę

politiką Rusija buvo sudariusi su ne viena NVS šalimi. Jose pačiam diktatoravavo "vyresnysis brolis". Rusija taip pat išreiškė norą įsigytį būsimojo Būtingės naftos terminalo bei Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos akcijų.

Matyt, todėl, kad padėtis gana neaiški ir neapibrėžta, A.Brazauskas savo kalboje viadaus politiką apžvelgė trumpai ir paviršutiniškai. Jis akcentavo žmogaus teisių užtikrinimo problemas, didelius nusikalstamumo mastus, tačiau praktiskai nepalielė korupcijos temos.

"Respublikoje" buvo aprašyta keista naujai pastatyto daugiabučio gyvenamojo namo privatizavimo istorija, kurioje didelį vaidmenį suvaidino ne tik žinoma sostinės nusikaltelijų brigada "Centurionis", bet ir Seimo LDDP frakcijos narys A.Navickas.

Dar viena sprogiusios bombos įspūdį sukėlus publikacija - "Lietuvos ryte" išspausdinanti prezidento A.Brazausko patarejo valstybės ir teisės klausimais Rimo Andrikio telefoniniai pokalbiai su žinomais šalių mafijozais.

*Evydas RADVILA
Iš 1995 03 09 "Dirvos"*

Diena, nustebinusi pasaulį

Kovo 11d. (1990m.) Lietuvai paskelbus Nepriklausomybę, pasaulis ne tik nustebė, bet ir apstulbo, niekas net įsivaizduoti negalėjo, kad vos trijų milijonų tauta dristų pasipriešinti Rusijos milžinui! Viso pasaulio spaudoje išsilaisvinimo judėjimą, arba Sajūdį, simbolizavęs Landsbergis, buvo vaizduojamas kaip Dovydas, drisės prieš Galijotą stoti. Tai buvo dienos, kai didžiavomės, kad mūsų gylomis teka lietuviškas kraujas.

Dabar vartau pageltusius tū dienų spaudos puslapius. Tai neginčijami to istorinio momento nuotaiką ir įvykių liudytojai. Vilnius, 1990 kovo 11. (LIC): "Šiandien Lietuvos Aukščiausioji Taryba paskelbė Lietuvos valstybės atkūrimo aktą bei išrinko Persitvarkymo Sajūdžio Seimo tarybos pirminką Vytautą Landsbergį Aukščiausiosios Tarybos pirmininku. Už Landsbergį balsa-

vo 91 parlamentaras, prieš 42. Jo oponentas Algirdas Brazauskas gavo 38 balsus, prieš 95. Slaptame balsavime AT rūmuose dalyvavo visi 133 deputatai. Iš jų 97 rėmė Sajūdį.

Aukščiausioje Taryboje kandidatai prabilo į deputatus, nušviesdami savo programas. Brazauskas pabrėžė realaus kelio į nepriklausomybę svarbą, tvirtindamas, kad nepriklausomybė yra neabejotina visų Lietuvos komunistų partijos, Sajūdžio ir eilinių žmonių siekis, tačiau "kelias į tą tikslą turi būti gerai apmastytas". Landsbergis sakė, kad jis stengsis atstovauti ne vien Sajūdžio programai, bet tos programos esmei-vasiniams, politiniams ir pilietiniams atgimimui. Tautos siekia ne vien Sajūdžio dokumentuose, o bendrame siekyje, įvairytame žodžiu Lietuva. "Tame žodyje yra meilė, žmogiškasis orumas, teisingumo siekis..." tėsė Landsbergis. Jis pažadėjo

siekti įvairių politinių grupuocių, tautų, kaimynų santarvės.

Mes, Čikagos lietuviai, tuo met gausiai susirinkome Javimo Centre, "Margučio" rengtame koncerte.

Pagaliau pranešė, kad Aukščiausioji Taryba beveik vienbalsiai paskelbė Nepriklausomybės atkūrimą. Visa salė praplyšo džiaugsmu ir šūksniais, pokėjo šampano kamščiai. Vieni kitus glebėščiavome, bučiavomės ir sveikinome. Tieki metų laukta, svajota ir sapnuota valanda pagaliau atėjo. Siek tiek aprimus, salė sugedojo himnų. Tuomet apie jokius būsimuosius sunkumus né negalvojome. Atrodė, kad terėkia tik svetimaisiais atskirattyti, ir įvairūs nepritekliai savime išnyks. Atrodė, kad taučia, tiek iškentėjusi ir tokią drąsą parodžiusi, savo kelią į laisvę ir tvarką suras! Bet ar jis surado?

*Juozas ŽYGAS
Iš 1995 03 09 "Dirvos"*

Knygnešiai reikalingi ir šiandien

Knygnešių knygnešys Jurgis Bielinis gimė 1846m. kovo 16d. Ši diena tapo kasmet minima Knygnešio diena. 40 metų trukęs spaudos draudimo laikotarpis - vienas juodžiausiu. Tėvynės istorijoje. Jis galima lyginti tik su sovietmečiu, kai buvo priversta priešintis nutautinimui ir valstybės griovimui. Anais laikais už lietuviškas knygas, jų skaitymą buvo žiauriai baudžiama kalėjimu ir tremtinių į Sibirą. Tada tokį nukentėjusį buvo per du tūstančius. Ši auka subrandino tautinę savimonę, kuri pramušė kapę tytā Vasario 16-osios Aktu. Pasaulis mus išgirdo ir pamatė. Kažin ar rasis pasaulyje tauta, kurios istorijoje būtų panašus kovos laikotarpis? O kokia padėtis šiandien? Ar knygnešiai ir knygnešystė jau tik istorinis faktas?

Lietuvos knygnešio draugijos pirmininkė Irena Kubilienė per Lietuvos radiją kovo 16d. kalbėjo: "Šiandien Lietuvos knygynų lentynos prikrautos bevertės literatūros, vertalų. Jaunimui nepadeda orientuotis nei radijas, nei televizija. Reikėtų tokį televizijos laidą, kuriose būtų pristatomos geros knygos, kad žmonės žinotų, ką skaityti. Reikia kurti knygų aukso fondą. Ypač mokytojai turėtų orientuoti mokinius į tai ir, žinoma, patys turėtų būti orientuoti. Kalbant apie mokyklas ir tautos dalį, gyvenančią už Lietuvos ribų, knygnešių problema iš tikrujų yra svarbi. Spaudos draudimo metais Mažoji Lietuva knygelėmis ir laikraščiais šelpė Didžiąją Lietuvą. O dabar reikia šelpti knygomis Mažąją Lietuvą. I Kultūros fondą žmonės atneša šūsnis knygų. Tik neškite!

Mes bendraujame su Pelesos ir Gervėčių jaunimu. Pelesos knygnešliai - tikras stebuklas. 26 vaikai iš Pelesos ir Rodūnės lanko Pelesos mokyklą; eina iš trobos į trobą ir neša skaityti knygas savo tėvams. Per penkiasdešimt metų tame krašte lietuviškų mokyklų nebuvvo, o žmonės dar moka lietuviškai kalbėti ir kalba, bet jau nebeskaito".

Teisi Lietuvos knygnešio draugijos pirmininkė - ir jauniems, ir suaugusiems nūdienos knygnešiams darbo per akis.

Jurgis NAGINONIS

Pageltusios bylos

Kėdainių rajono finansų skyriuje mačiau krūvas pageltusių bylų su pokario metų dokumentais apie į Sibirą išvežtų šeimų paliktą turą. Labai gerai, kad išliko šie istoriškai svarbūs dokumentai ir labai svarbu juos išsaugoti ateičiai. Tose bylose yra duomenų apie kiekvieno tremtinio turą, surašytą ištremiant. Ar visas turtas įraštas, žino tik trémėjai ir tremtiniai. Aprašytasis turtas buvo perduotas valsčiaus vykdoma jam komitetui. Dalijant jį taip pat buvo surašyti dokumentai, tačiau dalis vertingų daiktų dingdavo. Juos išgrobstydavo vadiniameji aktyvistai, dalyvavę gyventoju trėmimė.

Štai Kėdainių apsk. finansų sk. pajamų sektorius vyr. inspektorius E.Baltaduonio 1949 04 11 aktas apie tai, kad jis patikrino Kėdainių valsčiaus "perkeltųjų" į SSSR teritoriją piliečių turto apskaitą ir rado dokumentais nepateisintą turto dingimą (viskas išvardyta). Už dingusį turą atsakingas buvo Kėdainių valsč. VK pirmininkas Valdavičius. Kur dingo šis turtas, iš ten esančių dokumentų nematyti.

Tremtiniai reabilituoti. Jie turi gauti kompensaciją už prarasą turą. Tik moralinės žalos niekas jiems neatlygins. Daug šeimų amžiams liko Sibiro šiaurėje po amžino įšalo luitais.

Ar išlikę tokie dokumentai kituose Lietuvos rajonuose? Kas kaltas dėl jų sunaikinimo? Išsaugokime nors tai, kas liko.

S.GVILDYS

Kaunas

VYKAI

SKUODAS. Kovo 12d, po pamaldų, SkuodolPKTS skyriaus nariai susirinko pasitarti dėl artėjančių rinkimų.

Kalbėjo Sudavičiūtė, Valančauskas ir dar keletas skyriaus nariai. Buvo perrinkta LPKT sąjungos taryba ir nutarta, kad per rinkimus visi balsuos už 12-ojo sąrašo kandidatus, nes iš šių žmonių nėra nė vieno buvusio nomenklaturininko, komunisto ar komercininko.

Valys GIRDŽIŪNAS

1995m. kovas

TREMINTINYS

Nr. 12 (153)

6

Poetas tremtinys K.Bradūnas

*Man svetimą duoną valgant,
Kąsnį baisiai nuryti sunku,
Kai aš ją, kaip šventąją algą,
Ne iš žemės- iš rankų išnu.*

"Svetimoji duona"

Ar galima skausmingiai nusakyti visų viesulo nublokištęjų į Vakarus, lemti? Ar galima taupiai išreikšti sielvartą tų, kurių dvasiniai kontaktai su Tėvynė buvo nukirsti kardu?

Nelinksma svetimo židinio ugnelė. Tik sapnuose girdėti Vilniaus bokštai, tik sapnuose plauko žydičių gluosnių kvapas. A.Miškinis sapne regėjo motiną: "Prigulk, saldaus miegelio nemiegojai, // O šitokį kelelį atėjai..." ("Pasimatymai su moti-

na"). Kaziui Bradūnui motina Tėvynė. Pavasaris. Išiltas girias skrenda paukščiai. Bet nėra ten vienos poetui: "... lyg paukštelį iš rankų tu išmeti..." Kai nevalia sugrįžti į gimtinę, galima ten gyventi svajonėse. Galima siebos akimis pamatyti kamanių avilių, lizdelių vyturių.

Sapnų idilija baigiasi. Lietuvoje prasidėda trėmimai. Tačiau K.Bradūnas- ne idėjos, o sudvasinto žodžio poetas, ir apie ši baisų laikotarpį nerašo tiesmukai. Ugninio vėjo liepsnos nusvilina žemę, sodų metūgiai pajuoduojasi, žiedai miršta pumpuruose. "O kas bus, o Viešpatie, kas gi?" Tačiau ne visi džiavina duoną ir ruošiasi ilgai ke-

lionei į Sibirą. Drąsiausis vyrai išeina į mišką- amžinajį lietuvių broli, gynusį nuo bado ir piktojo kryžiuočio. K.Bradūnas ši traigišką Lietuvos laikotarpį nusako nugryntintu žodžiu:

*Ir - - Du žibintai skynime
sustoja.
prie jų trečias, penktas ir visi
Renkasi, ir jau gaisru*

*Liepsnoja
Slegianti nakties tamso baisi.
"Pirmasis"*

Kova tauri, bet nelygi. "Priesais vėjā nirtulingai skrenda// Gedulingą vėliavą sparnai", ir senas kunigas veda procesiją. Viename literatūros vakare

K.Bradūnas pasakė, kad gražiausius eilėraščius apie partizanus sukūrė jie patys. Žinoma, tai kuklaus poeto žodžiai. Nepralenkiamo grožio yra šios tematikos K.Bradūno eilėraštis

"Partizanų balaide", "Lietuva". Žodžiu maža, bet stebinanti minties gelmė. Tėvynė eina pjauti rugių, pasiskolinti druskos, parsinešti ugnies. Tačiau rugiai nubirę, druska ištirpusi, žarijos užgesintos...

*Bet žemė nemirita badu-
Maitinasi savo vardu.*

Poetui tremtiniui sunkiu,

Poetas K.Bradūnas su žmona Kazimiera

vingiuotu, gyvenimo keliu padėjo eiti nuoširdi jo gyvenimo draugė Kazimiera, kuriai jis paskyré savo eilėraščių rinktinę "Prie vieno stalo": "Viso gyvenimo bendrakeleivei Kazimierai".

Aldona GRICIENĖ

Kaunas

Užvenčio teroristai

Žemaitijoje, netoli Užvenčio, Minuipių k. pokario metais gyveno dvi moterys - Marcijona Šimkienė su dukra Ona. Užvenčio stribai, po kaimą slampinėdami, naminę gerdami, "pavargdavo", o grįžti į Užventį - dar 5 kilometrai. Be to, kam pėstiems eiti? Užeidavo pas tas dvi moteris ir, grasdindami ginklais, priversdavo Oną Šimkutę juos vežti. Kartą pritrūkus kantrybės, Ona išdriso paklausti, kodėl būtent ji privalo juos naktimis vežioti. Atsakė jai aiškiai: "Todėl, kad jūs iš banditų giminės jūsų dėdė, trys pusbroliai ir dvi pusserės- banditai, o Taubybų Sąjungos priėšas brolis Krizostomas nuo 1940m. kali lageryje.

Kai 1946 m. gruodžio 8-osios naktį vėl ginkluoti vyrai pradėjo belstis pas migančias moteris, Ona Šimkutę greitai šoko iš lovos ir pasislėpė. Išiveržė į vidų, puolė prie Onos lovą. Radej ją tuščią, bet dar šiltą, vyr. stribas Čilinskij išvarpė ją automato kulkomis. Gaujai vado vovo pats Užvenčio seniūnas Klimauskas. Jis nusprenė, kad reikia padegti trobesius, ir ši baisų darbą vykdyti pavedė ji lydėjusiems stribams, o pats Šimkienės arkliu nukojo į Užventį. Vadovaujami Čilinskij, likę stribai neskubėdami, šaltakrau jškai padegė visus trobesius. Tą baišią naktį sudegė Šimkų sodyba su visu sunkiai per daugelį metų kauptu turtu.

Abi pusnuogės moterys iššoko iš degančio namo pro langą ir, dūmų deniamos, nušliažusios į artimiausio kaimyno daržinę, pasislėpė srautuose. Drebėdamos iš šalčio ir baimės, jos tūnojo visą naktį. Ankstyų ryta į nelaimingą sodybą atvyko visa Kelmės NKVD kareivų įgula. Leitenanto vadovaujami kareivai kelias valandas degėsiuoje ieškojo partizanų slėptuvės. Niekas jų po to nieko, nesuėmė. Gerų kaimynų padedamos, liko čia gyventi kaip padegėlės.

Po poros metų išėjus partizanai sučiuo po seniūnų Klimauskį ir pasmerkė jį mirti. Žiaurusis stribas Čilinskij buvo nuožiusta 8-eriems metams lagerio už kriminalinį nusikaltimą- ten ir žuvo.

Krizostomas ŠIMKUS

Mano vaikystė prabėgo prie Sudargo, prie tos aukštumėlės, kurią 3,5 mėnesio "lygino" dvi galingos jėgos- ruda sis fašizmas ir raudonasis komunizmas. Sudargas liko gyvas. Gyvi ir mes, kurie prieš 50 metų raudonujų "palaiminti", išvykome į tolimąją Tadžikiją, į mažai apgyventą Vachsos upės slėnį.

1945m. balandžio 22-25d. (tiksliau naktinis) buvome suimiti į įvairiai keiliais suvežti į Kauno geležinkelio stotį, o iš čia į Tadžikiją. Vienuolika metų išbuvome be teisės vadintis žmonėmis ir tik 1956m. galėjome grįžti į Lietuvą.

Ten žuvo ištisos šeimos. Žuvo daug ir mano giminaičių, bet mano brolio-Ri-

chardo Sefflerio mirtis- didžiausia tragedija mūsų šeimai.

Šiemet, balandžio 23d. sukanka 50 metų, kai jis suėmė ir ištrėmė iš Lietuvos už tai, kad buvo evangelikų liuteronų tikėjimo lietuvis, pavadintas vokiečiu fašistu.

Jam buvo 23-eji. Jis buvo linksmas, mėlynakis, aukštas, plačiapetis vyras. Tad ir darbo tremty jam skirdavo pagal ugį ir pečius. Darbo davė, bet duonos duoti pamiršo, tai ir rezultatų ilgai laukti nereikėjo. Jau po metų jis nebebuvo tas linksmas, stiprus vyras. Rusva

oda dengė seniokiškai pakumpusius pečius ir raukšlėtas rankas. Bet ir tada jis tikėjosi kada nors pamatyti Tėvynę ir sočiai pavalgyti duonos. Deja, svajonė neįšipildė.

Jis mirė 1947 04 5d. sunkiai bado mirtimi, sulaukęs vos 25-erių. Žemės lopinėli, kur ilsėjosi jo ir daugelio kitų palaiakai, po kelerių metų suarė ir pasėjo medvilnė. Tai buvo dar vienas grūdas į "sovietinės gerovės" aruoda.

Ema DOVYDAITIENĖ

Jurbarkas

Įvykis Virkšių kaime

Pas Virkšių kaime gyvenusį išgamtę viršaitį Stasį Šapolą dažnai lankydavosi partizanai. Ypač Jonas Bradulskas-Alksnis. Dėl nežinomų priežasčių likusieji partizanai jo nepriėmė į savo būrį. Tad jis vaikščiodavo vienas. Kur buvęs, kur nebuvęs- vis pas Šapolą. O užėjės ir valgyti pats pasiūmdavo. Jis išpėjo, kad nesišankytų troboje, bet jis nepaklausė. Kartą stribai net nuo Butkūnų kaimo atsekė jį iki S.Šapolo parniškėje buvusios sodybos. Kadangi buvo ankstyvas vasaros rytas, tai S.Šapolo šeimos nariai miegojo kur kas vleni klojime, kiti svirne, o vaikai čia troboje. Šeimininkė buvo išėjusi į bažnyčią, tik šeimininkas jau pakirdės vaikščiojo po kierą. Kai namą apsupo, pro klojimo galą iššoko du S.Šapolo sūnūs. Skrebai puolė prie šeimininko, reikalaudami vesti juos į vidų į rodyti bunkerį, kuriaame slepiasi banditas. Skrebai grasinėjelę šeimininkas neišduos bandito, jei mes granatą. O viduje juk buvo anūkas! Skrebai ištūmė šeimininką į vidų į liepė rodyti, kur banditas. Šeimininkas nežinėja samoningai ar ne, brūkštelėjo ranka per rūbus, sukabintus ant slenos, iš kurių iššoko partizanas. Tada visi puolė pro duris ir ėmė šaudyti į vidų. Sušaudė baldus ir rūbus. Netrukus keturi skrebai iš vienaus išneše leisgyvį J. Bradulską ir dar kartą į šovę. Lavoną įvertė į vežimą ir išvežė į Vidiškius. Kur jis dėjo, niekas tiki šiol nežino.

Albina NA VICKIENĖ

ISTORIJA NUTEIS IR JUOS!

1941m. birželio 22-24d. iš Kuršėnų skubiai evakavosi sovietų staiglos, kurių darbuotojai daug nusikalsto šio Žemaitijos miestelio gyventojams. Daugelis atmena, kaip žiauriai įe nudė mylimą ir gerbiajamą parapijos kleboną dekaną A.Dambrauską, pastačiusi Kuršėnus gražią bažnyčią.

- iš vakarų artėjo prie miestelio frontas. Dauguma gyventojų pasitraukė į kaimus. Klebonas A.Dambrauskas su Ozbučių kūkininku Pleškumi ir klebonių šeukio darbininkais nuo apšaudymų pasislėpė rūsyje ir meldėsi. Staiga ten išveržė ginkluoti Kuršėnų stribai- Matas Mockus, Steponas Damanskas, Juozas Damanskis ir žydų tautybės kuršėnietė- komunistė Mankovaitė, batšiuvio duktė.

Jie visus išsišvarė iš rūsio į Grušausko parką Pasakojama, kad einant per Ventos tiltą, Mankovaitė pirštais išdūrė klebonui A.Dambrauskui akis. Parke jau buvo iškasta duobė. Prie jos sušaudė kleboną ir Pleškum, maldavus nenužudyti kuniogo, kuris nieko bilo nepadarė.

Tokia išaušo birželio 24-oji- Joninės. Užėjus vokiečiams, praeivai pamatė iš duobės kyšančią žmogaus koją, atkašę

Kun. A. Dambrauskas

nestorą žemės sluoksnį, rado abi aukas.

Klebono ir kojos buvo peršautos. Birželio 27-ąją žmonės juos iškilmingai palaidojo.

1944m. sugrįžę "išvaduotojai" vykdė raudonąjį terorą ir tautos genocidą dar organizuočiai. NKVD, MGB, KGB, MVD, tardymo ir kitose represinėse struktūrose įniršiu paslžymėjo žydai. Na, o minėtają Mankovaitę kuršėniskai vis matydavo Vilniuje.

Nekaltų žmonių kaulai ir dabar trūnja Sibiro platybėse, amžinai įšalo žemėje. Laptevų jūros pakrantės le-

dynuose, Komijos taigoje- tundroje. Tad genocido vykdytojai- kas jie bebūtų Mankovaitė, Dušanskis, Raslanas, Caplinas, Jermolavičius ar Sokolovas yra vieno plauko nustikaltėliai! Niurnbergo karinės tribunolas žydų tautos genocido vykdytojus nuteisė, na o lietuvių tautos- dar ne! Bet Istorija nuteis ir juos!

Genocido vykdytojai turėtų būti smekliami vienodai!

Jonas VAISNORAS

Kuršėnai

Redakcijos prieras. Prašome mums paražyti smulkiai ir tiksliau žinancius apie šį įvykį.

Kas žinote apie Macikus?

Netoli Šilutės, Macikų kaime (H.Zudermano, "Lietuviai esame mes gimę" autorius, giminėje), iki 1939m. stovėjo Lietuvos kariuomenės įgula. Po 1940m. okupacijos čia buvo įkurta koncentracijos stovykla, kur kalėjo įvairių tautybių žmonės. Vokiečių okupacijos metais čia buvo kalinami anglai, amerikiečiai, belgai, prancūzai (juos globojo tarptautinis Raudonasis kryžius), lenkai ir rusų belaisviai.

1944m. čia įkuriama sovietų koncentracijos stovykla. Yra išlikusios lagerio kapinės ir vjenintelis pastatas - buvęs lagerio karceris. Šis pastatas dabar perduotas Šilutės muziejui. Čia norima įrengti Lietuvos genocido ir Macikų lagerio kančios muziejų. Muziejų ketiname atidaryti birželio 14-ąją Gedulio ir Vilties dieną. LPKTS Šilutės skyrius ir muziejaus darbuotojai prašoturinčių žinių apie čia kalėjusius pranešti pavardestis, gimimo metus, kuriais metais Macikuose kalėjo. Gal yra išlikusių nuotraukų, laiškų, drabužių, atsiminimų? Taip pat laukiame žinių, nuotraukų, prisiiminimų apie Lietuvos kariuomenės laikotarpį.

Visa tai prašome siusti šiuo adresu: Šilutės muziejus, Lietuvinkų 36.

Telefonai pasiteirauti: 51247, 53002 darbo metu, o po darbo: 51807, 52441.

LPKTS Šilutės skyriaus taryba

■ 1945m. gyvenau su tėvais Telšių apskr., Nevarėnų valsč., Skaudučių k. Tais pačiais metais mano tėvą Ciprijoną Venskuką, Cipro, g. 1889 04 20, NKVD suėmė ir išsivedė. Po to keliais dienas suimta buvo ir mano mama Antanina Venskiene, g. 1916 11 30 (gyv. Akmenės raj., Viešnių apyl., Pakalupės kaime).

Po tévo suémimo apie jį negavome jo kių žinių - nei laiško ar pranešimo apie ją linimą ar mirtį. Persikéléme gyventi kitur. Mūsų namus, ūkį ir visą turą perémė "Naujo gyvenimo" kolukis.

Norėtume atsiūlti savo žemę, mišką arba gauti už tai kompensaciją. Reikalingos žinios apie tévą, galinčius padėti, prašome atsilipti VRM jokių dokumentų apie jį nera.

Atsiliepkite adresu: Elena VENSKUTEI- JONAITIENEI, Sodo 22, Viešnių, Akmenės raj.

■ Zuvisio partizano Jarmalo, dirbusio mokyklos direktoriumi, dukros ieško krikštoto tévas Aleksandras Keniauskis, gyvenęs Lygumuose, o šiuo metu gyvenantis JAV.

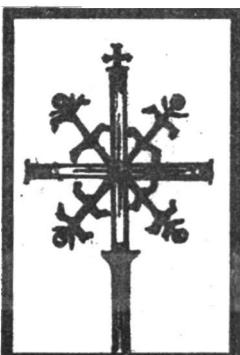
Rašyti J. Barščiauskui, Mažeikių k. Pakruojo raj.

■ Vytautas BINGELIS, gimus 1924m. Gegužinės arba Simeliškių parap., Kaišiadorių raj., slapstėsi Musninkų miškuose, priklausė "Didžiosios kovos" "Žaliojo velnio" apygardai. Žuvo 1945m. rudenį per kautynes Musninkų miške. Drauge žuvo du partizanai. Visų trijų kūnai buvo paguldyti Musninkų turgaus aikštėje.

Kas prisimena ar žino, kur užkastas Vytautas Bingelis, labai prašo pranešti sesuo Leonora VECKIENĖ, gyvenanti Panevėžyje, Strazdo 1; tel. 24581.

■ Jonas Keciorius-Zupka, s. Motiejus, g. 1911m. Panevėžio apskr., suimtas 1941 06 14 Vilniuje, darbo vietoje (parduotuvėje) ir išvežtas į Šiaurės Uralo lagerius.

Namie liko kūdikio laukianti žmona. Ar jų buvo suimta ir išvežta, jis žinių neturėjo. Giminės, norintys sužinoti apie tolimesnį Jonino likimą, gali kreiptis šiuo telefonu Kaukė: 715030.

Juozapas Bivainis

1925-1995

Sausio 1d. Josvainiuose mirė buvęs politinis kalinas ir tremtinys Juozapas Bivainis.

Velionis gimė Utenos raj. Strokinės kaimo. Vėliau gyveno Sėlos kaimo.

1946m. suimtas ir nuteistas 10 metų. 1946-1956m. kalėjo Komijoje ir Kazachstano srityje, Baichašo lagerje.

metų išbuvo tremtyje Krasnojarsko kr. Daursko raj. Lageryje kartu kalejo ir velionio brolis Steponas.

1957m. vėdė politinę kalinę Feliciją Kulikauskaitę. 1967m. grįžo į Lietuvą, gyveno Kėdainių raj., Josvainiuose.

Ilsėkis ramybėje.

LPKTS Kėdainių skyrius

Antanas Laucius

1921-1995

Kovo 12d. cildamas 75 metus, mirė buvęs politinis kalinas

Antanas Laucius. Velionis gimė Šiaulių apskr. Šiaulių valsč. Za-

palskių k. ūkininko šeimoje.

Baigęs Gruzdžių mokyklą, dīr-

bo agronomu. 1945m. rugpjūtį

mén. suimtas, nuteistas mirties

bausme. Vėliau nuosprendis

pakeistas į 15 metų sunkiųjų

darbų. Kalintas Čiuchotkos

volframo-alavo kasyklose. 1951m. perkeltas į Magadano aukso kasyklas. Velionis iškalėjo 10 metų. 1956m. grįžo į Tévynę, vėdė Marytę Linkevičiūtę. 1957m. buvo KGB verbuo jamas. Nepavyko. Dėl šaltkalvių Radviliškio kojinių fabrike.

Netekome dar vieno mūsų šeimos nario.

Palaidotas kovo 14d. Radviliškio kapinėse.

Tegul téviškés pušys saugo Jo ramybę.

Radviliškio politiniai kaliniai ir tremtiniai

Saliamonas Juozas Adomaitis

1918-1995

Kovo 18d. Jonavos politiniai

kaliniai, tremtiniai ir artimieji

palydėjome į amžiną poilsio

vietą buvusiai partizanai, vėliau

politinių kalinių Saliamoną Juo-

zā Adomaitį.

Velionis gimė Vilkaviškio

rajone, Sauspilio kaime. Baigę Šuklų pradinę mokyklą. Tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Prasidėjus okupacijai, atsisakė tarnauti sovietų armijoje, slapstėsi. 1947m. pradžioje stoją į partizanų būri. 1947m. pabaigoje kautynėse buvo sunkiai sužeistas (peršautos rankos, krūtinė) ir suimtas. Gydytas Vilkaviškio ligoninėje, po to išvežtas į Kauno saugumą, nuteistas 25m. lagerių. Kalėjo Magadano lageriuose 9 metus. 1956m. tremtyje Krasnojarsko krašte sukūrė šeimą.

1962m. su žmona Anele, dukra ir sūnumi grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Jonavėje.

Tebūna jam lengva gyventi žemė.

Nuoširdžiai užjaudžiame velionio žmoną, dukrą, sūnumą ir visus artimuosius.

LPKTS Jonavos skyrius

Žuvo tauriausios sielos žmogus

Nesenai Druskininkus sukrėtė šurpi nelaimė - nuskendo du jauni žmonės. Mokinys ir tauriausios sielos žmogus, kuris negalvodamas apie save, puolė gelbėti skestančius vaikus.

Druskininkai gali didžiuotis, kad dar turi tokį žmonių, kaip Vytautas Stankevičius. Prisipažinkime: šiandien nedaug tokijų yra. Jo šeimai reiškia giliausią užuoną.

Tikiu, jis neužmirštamai įsisiųs į miesto istoriją. Manau, ir išgelbėtasis berniukas visą gyvenimą su dekingumu jų prisimins.

Laba gaila, kad mūsų miesto savivaldybės vadovau-

Palys Galdikas

1921 - 1995

Vasario 25 d. Anapilin iškeliao žemaičių apygardos Kardo rinktinės partizanas Palys Galdikas-Dūmas.

Velionis gimė 1921 m. Kretingos apskr. Mosėdžio valsč., Šauklių k. ūkininko šeimoje.

Būdamas devynerių, jis ir brolių liko našliačiais. Jais rūpinosi tévo brolis dailininkas Adomas Galdikas. Lietuvai užplūdus Raudonosioms ordoms, išjungė į pasipriešinimo judėjimą. 1941 m. užgriuvo rudoji lavina. Teko slapstyti.

Istojo savanoriu į gen. Plechavicius vadovaujantį Vietinės rinktinę. 1944 m. grįžus bolševikams, jis drauge su kitais išjungė į Žemaitijos partizanų gretas.

1949 m. balandžio mén. suimtas Kaune ir nuteistas 25-eriems metais, išvežtas į Džezkazganą lagerius. Po kalinių sukiliimo, kuriamo dalyvavo ir jis, pervažtas į Irkutsko srt. Tai išėjo lagerį. Viename Oziornovo lageriu (lag. 025) 1958 m. liepos mén. Palio Galdiko ir kauniečio Algirdo Petruševičiaus vadovaujami, 12 politinių kalinių suorganizuoti pabėgimą. Tačiau po dviejų savaičių klajonių bekrašteje Sibiro taigoje, juos susiekė į suėmė.

Sovietinis teismas visiem pridėjo dar po trejus metus. Kalėjo Vladimire, po to Mordovijos lageriuose Urale. Po 27-erių metų kalinimo, 1976 m. gruodžio mén. sugrįžo į Lietuvą. Įsikūrė Šiauliauose, vėdė.

1991 m. gegužės mén. LPKTS už nuopelnus Lietuvai apdovanotas Pasipriešinimo dalyvio kryžiumi, 1992 m. vasario mén. - Sausio 13-osios medaliu.

Palys Galdikas-Dūmas palaidotas Šiauliauose, Ginkūnų kapinėse, greta Lietuvos partizanų.

Telieka šviesus jo atminimas su mumis.

Jadvyga PETKEVIČIENĖ

Stasė Makutėnienė

1921-1995

Velionė gimė ir augo Kupiškio raj. Meliūnų k. Adomynės parapijoje. Tėvelis, Juozas Mažylis, Meliūnų kaimo seniūnas. 1941 m. birželio 14-osios ryta Stasė su tėvais, broliu Feliksui, seseriai Elena buvo išvežti į Sibirą, prie Altajaus, į Bykovą. Gyvendama Ceremchovo mieste, S. Mažylytė susituokė su Vytu Makutėnu. 1959m. grįžo į Lietuvą, į téviškę. Gyveno Noriūnuose, užaugino dukrą Laimą, sūnų Kęstutį.

Velionė buvo LPKTS Kupiškio skyriaus narė.

Nuoširdžiai užjaudžiame tarybos narę Vytautą Makutėnę, velionės dukrą ir sūnų.

Ilsėkis Viešpatyje, miela Stasele.

LPKTS Kupiškio skyriaus taryba

Lionginas Vanagis

1929-1995

Kovo 8d. mirė buvęs partizanas, politinis kalinas Lionginas Vanagis.

Velionis gimė 1929 02 27 Ukmergės raj. Jodvisinės k. Šeimoje augo 4 sūnūs. Būdamas 7m, Lionginas neteko tévo, o ilmmotinos. Jo brolių buvo "Didžiosios kovos" partizanai, o Lionginas tada dar mokydamasis Ukmergės gimnazijoje, iргl jau buvo partizanas. Du brolių žuvo, o jis atsustotas. 1948m. nuteistas 10 metų, bausme atliko Karagandos lageryje. 1955m. grįžo į Lietuvą, bet buvo priverstas į palikti. Apsigyvenęs įsteigė ūkinę. Vėliau visi grįžo į Lietuvą. Gyveno Trakų raj. Abramiškių k. Užaugino du sūnūs.

Velionis buvo aktyvus LPKTS, Šaulių sąjungos narys, didelis Lietuvos patriotas. Palaidotas Migučėnų kapinėse. Jo atminimas išlaikomas mūsų širdyse.

Nuoširdžiai užjaudžiame žmoną, vaikus, vaikaičius.

LPKTS Elektrėnų skyrius, Šaulių sąjungos Elektrėnų kuopa

jantys darbuotojai ne tokie: jie nesugebėjo ar nenorėjo miesto gelbėjimo komandos aprūpinti reikalingomis gelbėjimo priemonėmis. Jei jie deramai būtų atlikę savo pareigas, gal visi skestančios tės nelaiminga diena būtų išgelbėti. Jų pasiaiškinimą, kad miestas toms priemonėms lešų neturėjo, skamba ne juokingai, bet nusikalstamai. Gal mažiau reikėjo po užsienius važinėti ar niekams miesto lešas švaistytai.

Man atrodo, ta nelaimė privers druskininkiečius susimastyti. Ateinančiuose savivaldybės rinkimuose jie tikrai neberinks tokį abejingų miesto vadovų.

Aleksandras JUŠKA</p